

Dr. H.F. Kohlbrugge

Tekst: HEBREEËN 13 vers 20 en 21

"De God nu des vredes, Die de grote Herder der schapen door het bloed des eeuwige testaments uit de doden heeft wedergebracht onze Heere Jezus Christus; Die volmake u in alle goed werk, opdat u Zijn wil moogt doen: werkende in u hetgeen voor Hem welbehagelijk is. door Jezus Christus, Denwelke zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid Amen.

Moeten wij het nog langer bij onszelf zoeken, nadat God Christus van de doden heeft opgewekt, of moeten wij de dingen zoeken, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de Rechterhand Gods?

Dit is, mijn Geliefden, een hoogst gewichtige vraag. Wie het bij zichzelf en bij het vlees zoekt, die vindt overal dood en wederom dood. Wie daarentegen de dingen zoekt, die boven zijn, die vindt, te midden van Zijn dood, leven van de Heere, en hij heeft er een welgevallen aan. De dingen, die boven zijn, Zijn genade, rechtvaardigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest; wie dezelve zoekt, die vindt ook vruchten der gerechtigheid, welke door Jezus Christus zijn, en wordt er ook mee vervuld. Wat de mens bij zichzelf zoekt, dat laat hem ten laatste ledig, troosteloos en geesteloos. De dingen, die boven zijn, omringen hem; zij staan het geloof ten dienste, en dat te meer, naarmate de mens zich meer ontledigd voelt. Wat men bij zichzelf zoekt, dat heeft een grote schijn, maar het heeft niets in zich van de kracht der Godzaligheid, als het in de omstandigheden op de proef komt. Wij hebben van de opstanding onzes Heeren veel gehoord en veel gelezen in het Woord; deze opstanding heeft echter een macht van eeuwig leven en van alle vruchten der gerechtigheid in zich. Moet zich deze macht bij ons niet openbaren? Als zij zich bij ons niet openbaart, welke nut heeft dan de opstanding van Christus voor ons? Of welke troost hebben wij dan van dezelve? Als zij zich bij ons niet openbaart, dan zijn wij immers nog dood in onze zonden. Hoe komt het, dat bij velen van u het "ik" leeft, in plaats van "Christus", de macht der eigenliefde ten verderve, in plaats van de macht van Zijn opstanding? Het komt daarvan, dat velen het bij zichzelf zoeken, ten dele omdat zij de wil niet hebben, ten dele omdat zij de moed missen, zichzelf los te laten, om zich geheel zoals zij zijn aan de genade over te geven. Om deze laatsten te bemoedigen en om ons te onderrichten, hoe het toegaat, dat de macht der opstanding van Christus zich bij ons openbaart, daartoe strekke onze prediking van heden.

Naar aanleiding van de voorgelezen woorden willen wij de volgende vier vragen beantwoorden:

- I. Wat bedoelt deze toebidding?
- II. Wat is een goed werk?
- III. Wat wordt ons toegebeden?
- IV. Hoe wordt ons daarbij God beschreven?

I. *Wat bedoelt deze toebidding?*

Mijn Geliefden! De Hebreëen, aan wie de Apostel deze woorden geschreven heeft, zijn gestorven; de Apostel is ook gestorven; maar het Woord blijft tot in eeuwigheid. Zo geldt nu deze Apostolische toebidding ons, die nog leven. Nu vraag ik: *Wat bedoelt zij?*

En daarop antwoord ik: *zij bedoelt onze heiliging*, of met andere woorden: zij bedoelt, dat de macht der opstanding van Christus zich bij ons openbare. Zij bedoelt, dat het gehele werk van God in de Heilige Geest bij ons aanwezig zij. Zij bedoelt een volkomen man, die beantwoordt aan de maat der grootte van de volheid van Christus. (Ef. 4:13) Niet naar onze maatstaf van volkomenheid eener wet, maar naar Gods maatstaf van volkomenheid der Wet, zoals die in Christus Wet is. Het mag menigeen vreemd voorkomen bij het lezen der Apostolische Schriften nu eens Evangelie, dan Wet te vinden; ik zeg: Wet; want wat sommigen van "Apostolische liefde-vermaningen" voorgeven, kan het oor van een Christen niet dulden. Hoe is het er toch mee gelegen, zal menigeen vragen, dat de een Apostel schrijven kan, dat een mens uit het geloof gerechtvaardigd wordt (Rom. 3: 27), en dat de andere regelrecht daartegen in schrijven kan: "Zo ziet u dan nu, dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet alleen uit het geloof?" (Jac. 2: 2, 4)

Een ieder uwer geve zichzelf hierop het antwoord, hetzij hij rustig neerligt op zijnen droesem, hetzij hij vol onrust is. Het staat overal bij de Apostelen geschreven, dat de mens wegdragen zal hetgeen door het lichaam geschied is, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. (2. Kor. 5:10) U kent de Apostolische woorden: "Het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in kracht" (1 Kor. 4: 20); en wederom: "Het Koninkrijk Gods is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door (in) de Heilige Geest." (Rom. 14:17) De Apostolische woorden zijn u bekend: "En Hij is daarom voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is." (2 Kor. 5: 15) En zo kent u menige uitspraak, inzonderheid ook in de Brieven aan Timothéüs en Titus, waarvan ik er slechts één zal aanhalen: "Opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust." (2 Tim. 3: 17). Er liggen honderd bewijzen in de Apostolische Brieven voor de hand, hoezeer overal op het bewaren van Gods geboden wordt aangedrongen, zoals de Apostel dan ook schrijft: "De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar de onderhouding der geboden Gods." (1 Kor. 7:19) En al wordt ook menigeen vanwege zulke getuigenissen aangevochten, (God geve, dat het getal van waarachtig aangevochtenen dagelijks groter worde) En al zou hij wensen, dat hij de pen van de Apostel had kunnen tegenhouden van zulks te schrijven, omdat het hem niet behagen kan, zoomin als dat Paulus bijvoorbeeld geschreven heeft, dat zij, die de werken des vleses doen, het Koninkrijk Gods niet beërven zullen (Gal. 5:21), deze en dergelijke getuigenissen blijven nochtans staan, zij kunnen niet uit de Bijbel geschrapt worden. Zulk een Apostolisch leren en schrijven moest immers aan een ieder reeds lang duidelijk zijn geworden. En dit zou het ook, ware het niet, dat er overal zulke verkeerde gedachten omtrent de Wet Gods heersende waren; gedachten, waarbij de Wet Gods op zijde gezet wordt en het "ik" des mensen staan blijft, en waarbij men nimmer antwoord krijgt op de zich telkens herhalende gewetensvragen: *Waar blijft de Wet, waar blijft de zonde, hoe is dan eindelijk een mens voor God rechtvaardig?*

Waar de Apostelen het Evangelie handhaven, daar handhaven zij de Wet, en waar zij de Wet handhaven, daar handhaven zij het Evangelie, dit is wel het meest afdoende antwoord op de vraag: waarom vind ik in de Apostolische Brieven nu Evangelie dan Wet? Vraagt iemand nu wederom: "*hoe heb ik dat te verstaan: Waar de Apostelen het Evangelie handhaven, daar handhaven zij de Wet, en omgekeerd?*" Zo antwoord ik: Deswege handhaven zij zo het Evangelie, omdat zij de heiligheid, het eeuwig-blijvend en voor ons verbindende der Wet kennen, en wij daarom met de vloek en de verdoeming der Wet beladen zijn moeten, indien wij ons niet geheel en al aan het Evangelie overgeven, waarin alleen wij naar God en naar Geest overeenkomstig de Wet zijn; en wederom zij handhaven de Wet zo, opdat wij, uit alle zekerheid, zorgeloosheid en zelfvertrouwen wakker geschud, in het Evangelie waarachtig mogen gevonden zijn, om daarin werkelijk alles te hebben, wat aan de Wet beantwoordt. Wat de Wet wil, dat moet er zijn. Deze waarheid staat bij de Apostelen altijd op de voorgrond. Het kan ons niet verontschuldigen, dat wij niet

meer bekwaam zijn om datgene te doen, wat de Wet wil. Dat wij onbekwaam zijn, is juist onze zonde. Daar het nochtans moet gedaan zijn, wat er juist naar Geest en naar de geestelijke bedoeling der Wet zijn moet, of er is allerwege vernoeming, zo zal een ieder, die de weg en het middel weet, om der Wet overeenkomstig te zijn, bij zijnen naaste aandringen op dat wat de Wet zegt, en bij dit "daarop aandringen" juist de Wet handhaven, opdat de weg en het middel waarachtig erkend worde; en wederom zal hij op de weg als ook op het middel aandringen, opdat de Wet naar de mening Gods in haar recht zij, en het geweten des mensen geholpen zij. Tot opheldering diene de gelijkenis van het bruiloftskleed. De wet, dat men een bruiloftskleed moest aanhebben, werd scherp gehandhaafd tegen dien, die het op de bruiloft niet aanhad. En hoe kon een koning zo'n wet opheffen of haar ongestraft laten overtreden, terwijl de gast immers niet nodig had een zodanig kleed zelf te vervaardigen of te kopen, maar het om niet uit 's konings rijken voorraad verkrijgen kon. U gevoelt het bovendien wel, dat een wet: "Gij moet een bruiloftskleed aanhebben", juist daarom gegeven was, omdat het in het hart des konings lag, een dergelijk feestgewaad om niet uit te reiken, daar hij het overeenkomstig zijn waardigheid achtte, zijn gasten voor zich te zien in koninklijke kledij.

Wordt ons hier dus toegebeden: "*God volmake u in alle goed werk*", enz., zo is de bedoeling van deze bede allereerst, er ons opmerkzaam op te maken, dat wij ons volstrekt in zo'n gesteldheid te bevinden hebben, dat de wil van God gedaan zij, ~ dus zo, dat wij aan de Wet naar Geest beantwoorden; maar dan ook verder, het ons te doen verstaan, hoe een mens daartoe komt. Ziedaar de bedoeling van deze toebidding; zij zegt bijna zo veel als: Ik hoop en bid, dat alles bij u zal terechtkomen, opdat gij vervuld moogt zijn met alle vruchten der gerechtigheid en zo onbestraffelijk zult bevonden worden in de dag van Christus, als wij zullen verschijnen voor Zijn Rechterstoel.

II. Wij hebben de bedoeling van de toebidding verstaan; *laat ons nu nagaan waarop de Apostel eigenlijk het oog heeft.*

De Apostel spreekt van goede werken; hij zegt: *in alle goed werk*. Zo vraag ik dan nu: *Wat is een goed werk, of wat zijn goede werken?*

Onze Heidelbergse Catechismus antwoordt hierop: "*Alleen, die uit waar geloof, naar de Wet Gods, Hem ter ere geschieden, en niet die op ons goeddunken of mensenzettingen gegrond zijn.*" (Antw. 91)

Ik kan daarop ook nog een ander antwoord geven: Goede werken zijn de raad Gods in Christus, zoals Hij die voorgenomen en volvoerd heeft, dat wij Zijn wil doen en in Zijn geboden wandelen. In die zin zegt de Apostel Paulus van David, dat hij de raad Gods gediend heeft. (Hand. 13: 36) In denzelfden zin schrijft hij aan de Efeziërs: Zijn maaksel zijt gij, geschapen in Christus Jezus, in goede werken, welke God tevoren bereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben. (Ef. 2: 10)

Bij dit laatste antwoord beschouwen wij de goede werken van uit een standpunt, dat niet is van hierbeneden, maar van Boven, van God. Christus heeft eigenlijk alléén de raad Gods gediend; want Hij heeft de gehele raad Gods tot onze zaligheid volbracht door Zijn gekomen-zijn in het vlees, door Zijn bitter lijden en sterven, en door Zijn opstanding. Zo is Hij dan ook eigenlijk de Man, Die alléén goede werken gedaan heeft; want Zijn ganse zijn hier op aarde, Zijn denken, spreken en doen, Zijn ingaan en uitgaan, Zijn lijden en strijden, Zijn sterven en verrijzen het was alles een zijn, een leven uit rein geloof aan Zijn Vader, het was volkomen beantwoordende aan de Wet naar Geest, het geschiedde alleen Gode ter eer, en het was in geen enkel opzicht gegrond op menselijke instellingen, noch op eigen goeddunken; want: "niet Mijn wil", zo heeft Hij gesproken, "maar Uw wil geschiede!" Hij heeft zo een grond gelegd, die uit louter goede werken bestaat. Gelijk de Vader Hem tot een Hoofd van Zijn Gemeente gemaakt heeft, zo heeft de Vader in Hem ook reeds Zijnen ganse raad volvoerd, opdat de Gemeente in deze volvoerde raad zou leven.

Wie dus in Christus gevonden wordt, die is op deze grond van goede werken gekomen, zij zijn reeds alle voor hem bereid; en wie tot Zijn Gemeente behoort, die leeft in een volvoerden raad en dient dezelve. Wie in Christus is, die wandelt in alle goede werken, omdat hij in Christus is en aan de hand van Christus gaat, Die niets dan goede werken gedaan heeft en uitsluitend in goede werken Zich beweegt en leeft.

Als nu goede werken de raad Gods zijn, zoals Hij in Christus Jezus de Wet opgericht, de zonde uit het midden weggedaan en de mens in gerechtigheid voor Zich gesteld heeft, zo zult u het beseffen, dat de goede werken ons geheel uit de hand zijn genomen, en dat zij alleen in de hand Gods zijn, zodat wij door Hem in Christus in dezelve ingezet worden en in dezelve zijn. Ik ken geen zaligheid, waarbij ik niet overeenkomstig de Wet zou zijn; wie overeenkomstig de Wet is, die moet in goede werken gevonden zijn.

Nu schrijft de Apostel: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus in goede werken." (Ef. 2: 8 10) Zo ben ik dan zalig geworden op zo'n wijze, dat ik overeenkomstig de Wet gemaakt ben; zo ben ik dan in alle goede werken in Christus Jezus; zo liggen de goede werken dan in Gods hand, en als de Apostel schrijft "Uit genade zijt gij zalig geworden, niet uit de werken." Zo heb ik voor de genade plaats te maken, en mag er van mijn goede werken geen sprake zijn, al hebben zij ook het aanzien, dat zij uit waar geloof, naar Gods Wet en Hem ter ere gedaan zijn. Deze leer en dit onderscheid van "goede werken" en "goede werken" moeten wij goed vasthouden, en het goed verstaan, dat, als ons de zaligheid in Christus uit genade ten deel geworden is, ons ook het standpunt ten opzichte der werken, die in God gedaan zijn, is toegewezen, zodat wij in Christus Jezus in goede werken geschapen zijn.

De vader leidt zijn kind op een effen vloer aan een leiband; de gang is goed, omdat de vloer goed is, namelijk de gang van de vader, die achter het kind is, en de gang van het kind is goed, omdat het de vader zo behaagt. De ondervinding zal menigeen onder u geleerd hebben, hoe hemelsbreed verschillend de werken zijn, welke in God gedaan zijn, met andere woorden: het "Zijn raad dienen", van de werken, welke wij voor goede werken houden. Wie de raad Gods dient, bijgevolg werken in God doet dat is: goede werken, die heeft zes vleugelen. (Openb. 4:8) Met twee bedekt hij zijn aangezicht, ten eerste voor Gods heiligheid en het heilig donker van Zijn gangen in het heiligdom; ten tweede voor de afgrond, waarin hij meent te zullen neerstorten. Met twee bedekt hij zijn handen en voeten, zodat hij niet zien kan wat zijn handen doen, noch waar zijne voeten hem brengen. Met twee drijft hij op de genade, vliegt hij; want al wat aan hem is, is geheel naar de wil van God, en evenwel is juist dit, dat hij op de genade drijft, op Gods bevel vliegt, maar ogen, handen en voeten bedekt, een bewijs, dat hij gaan moet, naardat de Geest in de raderen blaast, dat hij echter, op zichzelf staande, de zaken drijven zou naar het goeddunken van Zijn "ik."

Wie echter deze raad Gods niet dient, wie niet werken in God doet, die heeft niets dan goede werken, welke hijzelf bezien kan, en welke hij ook naar Zijn wil en goeddunken, ook naar menseninzetting gedaan heeft en doet. Dat zijn voor hem dan ook werken, waarin hij zijn behagen heeft, en waarvan hij dan ook zeer goed weet, dat hij ze gedaan heeft. Het zijn goede werken, welke hijzelf bepaalt; op het doen daarvan stelt hij ook zijn vertrouwen, en vindt daarin zijn rust, zodat hij, in weerwil van Zijn betuiging alleen, uit genade zalig te willen worden, nochtans meent, dat God hem kwalijk zou nemen, indien hij zulke werken niet gedaan had. Zo is daar dan een rust in zijn werken, niet van Zijn werken. Dat wij Gods goede werken voor verkeerde werken, zo niet voor werken des duivels, en des duivels verkeerde en verderfelijke werken voor goede werken houden, zal ik nu maar niet aantonen uit het gedrag van de Farizeeën jegens de Heere, van hen, die zichzelf altijd rechtvaardigden, bij wie ook de ere Gods niets gold, en die van de Heere zeiden: Hij drijft de duivelen uit door Beëlzebub, de overste der duivelen. Ook zal ik dat nu niet daaruit bewijzen, dat de paus, ook de paus in onze eigen boezem, iets geheel anders voor goede werken houdt, dan God; ik wil het echter aan een ieders beoordeling laten volgens zijn eigen ervaring in de aanvechting tegen het geloof. Want dan willen wij onze goede werken en wegen handhaven, het verdorvene herstellen en het verlorene terugvinden; maar onszelf los en alle goede werken en wegen laten varen, om de enige verse en levende Weg te gaan, welke is in het bloed van Christus. Het enige, ja het van alle werken beste werk, aan te grijpen, te weten het werk van God, dat wij geloven en in dit geloof blindelings voortgaan, daar willen wij in het geheel niet aan; wij houden ons veelmeer aan de goede werken naar onze begrippen, evenals de drenkeling zich aan een strohalm houdt, die grijpt hij vast, maar de ware redding grijpt hij zo weinig aan, dat hij veelmeer zijnen redder met zich in de afgrond zou trekken. Ik zal nu niets zeggen van al de wegen

Gods en van Zijn werken, waar wij ons bevinden in zonden en noden hoe komen die ons als een hellevaart voor! En hoe heerlijk zijn de uitgangen, die er zijn bij God! Derhalve schrijft ook een Apostel: "Ik weet niet, wat ik doe", om ons te leren, dat wij ons alleen aan de genade zouden overgeven; zo toch zal alles goed gaan, ook als wij daarvoor geen geschiktheid hebben.

III. Dit zij genoeg gezegd van "goede werken" en "goede werken." Beantwoorden wij nu de vraag: Wat wordt ons toegebeden? *God volmake u in alle goed werk.*

Daar zien wij het nu, dat de goede werken Gods raad zijn; dat deze raad er is, dat wij ook in deze raad zijn in Christus Jezus, om deze raad te dienen. Daar zien wij het nu, dat ons de goede werken uit de hand genomen zijn; maar wij zien tevens, dat het er om gaat, hoe wij in deze raad, hoe wij in de goede werken, welke God tevoren bereid heeft, in welke wij geschapen werden in Christus Jezus, gewandeld hebben. Indien het de Apostel om het even geweest ware, hoe dat wij in Gods raad wandelden en die raad dienden, dan zou hij niet geschreven hebben: God volmake u in alle goed werk. Als hij schrijft: *God moge dat doen*, zo geeft hij zeer duidelijk te verstaan, hoe hoogst noodzakelijk dat is, en welk een volstrekt vereiste het is, ten einde op de dag van Christus blijmoedig te ontwaken, dat wij in alle goed werk onberispelijk gewandeld hebben; en wederom, als hij schrijft: *God moge dat doen*, zo legt hij daarmee duidelijk aan de dag, dat de gehele zaak ons uit de handen genomen is, zodat wij niet over één enkel goed werk te beschikken hebben, en wij niets kunnen, ook niets mogen uitrichten. Want wanneer alle goede werk aanwezig is, (de Apostel schrijft ook niet: *tot alle goed werk*, maar: *in alle goed werk*) En wanneer God het doen zal, dan kunnen wij met onze goede werken, die wij doen willen, wel thuis blijven; maar als God het doen zal, dan toont dit wel onweersprekelijk aan, dat wij ten stelligste in Gods goede werken moeten gevonden zijn, want God zal voorzeker niet iets doen, wat ook evengoed zou kunnen nagelaten blijven, veelmeer nog: het moeten wel grote, zware, voor de mensen onmogelijke dingen zijn, als God ze doen zal, maar ook evenzeer hoogstgewichtig, onontbeerlijke, volstrekt noodzakelijke dingen; want God zal geen dingen doen, die evengoed ongeschied konden blijven.

Zo is dan alle goed werk aanwezig, het ligt alles daarboven gereed in Christus Jezus, en wij zijn in alle goed werk, wij, die in Christus Jezus zijn. Met andere woorden: de raad Gods ter zaligheid in Christus Jezus is ten uitvoer gebracht, dezelve is er, en wij zijn in deze raad; het gaat er nu om, hoe wij ons in deze raad bewegen. Want het is niet hetzelfde, hoe wij ons daarin bewegen. Judas heeft zowel de raad Gods gediend als Petrus. Maar het "hoe" van het dienen was zeer onderscheiden. Judas is in alle goed werk geweest, toen hij kranken genas met een woord, en hij de duivelen uitwierp; maar in deze raad wilde hij de man zijn en geen onnut werktuig, en daarom gaf hij zich liever met zijn gewaande geschiktheid over aan de duivel, dan met zijn hem openbaar geworden ongeschiktheid aan de eeuwige erbarming. Petrus diende ook de raad des Heeren, maar hij ging naar buiten en weende bitterlijk; niet, omdat het hem nu ontdekt was geworden, dat ook hij een ongeschikt werktuig was, maar omdat hij de Heere ontrouw geworden was en Hem niet had geloofd. Aangezien het nu volstrekt niet onverschillig is, hoe wij ons in deze raad bewegen, zo wordt ons toegebeden: *God volmake u in alle goed werk*, hetgeen zoveel zegt als: *God hebbe u onberispelijk gesteld in alle goed werk*. een eigenaardige toebidding, die aan ons tak noch wortel laat; die niemand van onze verschoont, maar ons allen op één hoop werpt en ons aanzegt, dat wij tot het goede werk volstrekt onbekwaam en geheel ongeschikt zijn. Of zijn wij het wel? Wie het van zich beweert, die verwijs ik naar zijn eigen geheime levensgeschiedenis, en dan ga hij na, welke bekwaamheid hij heeft, niet om heiligenhuisjes te bouwen, want de mens kan alles doen, volgens 1 Kor. 13, zonder liefde te hebben, maar om volmaakt te zijn in de wil Gods, om Zijn raad te dienen, zonder naar het eigen te vragen!

Maar wat spreek ik van bekwaamheid; het Griekse woord zegt nog wat anders; het zegt: *een ontwricht lid weer op zijn plaats brengen*. Goed begrepen? Zo zijn wij in alle goed werk, in het dienen van de raad Gods en het wandelen in Zijn wegen altijd als ontwrichte leden, die onophoudelijk weer op hun plaats moeten gebracht worden.

Dat dunkt mij, kan een arm zondaar, die naar de inwendige mens lust heeft aan de Wet Gods, gebruiken; een arm zondaar, die met verbrijzeling bekend: "Het goede, dat ik wil, dat doe ik niet; maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." Want het gaat hem als de Profeet Jona: Moet hij Gods wil doen, zo huurt hij een schip en vaart er mee naar het andere einde der wereld, om maar niet daar te komen, waar God hem hebben wil; en heeft God hem er toch gebracht, heeft God zijn ontwrichte leden weer op de plaats gebracht waar Hij ze hebben wil, naar zijn schepping in Christus Jezus, opdat hij naar Zijn wil gewandeld hebbe, dan ergert hij zich bijkans weer ten dode over het steken der zon, en ware hem een schaduwrijke boom liever dan Gods wil, dan het recht- en gezondzijn aan alle leden in alle goed werk.

Ik wil het ten minste van mezelf graag bekennen, dat mij nog geen van de wegen Gods behaagd heeft, dat Hij onophoudelijk genoeg met mij te doen heeft, om mijn in alle Zijn wegen en in Zijn goed werk altijd verkeerd staande leden weer op de rechte plaats te brengen, en dat ik bij elke beschamende uitkomst slechts in zoverre tevreden ben en mij ook verheuge, als ik zijn waarheid en trouw daarin zie, waarin ik mij echter ook in eeuwigheid zal verblijden. Ik denk hierbij onwillekeurig aan een vader, die een zeer goede weg ging met zijn zoon, wiens kniegewricht echter zo zwak was, dat het been telkens onderweg uit het lid schoot; de vader bracht het ontwrichte lid telkens en met het grootste geduld weer op zijn plaats. Zo ging het al voort, en de zoon moest de weg behagen, dewijl die de vader behaagde. De uitkomst, de verrassende, de heerlijke uitkomst kwam eerst daarna. Zo moeten wij dan voor zo'n toebidding allen met eerbied vervuld zijn en *Amen* er op zeggen: God hebbe ons, verkeerde en verdraaide mensen, in Zijn wegen, in het dienen van Zijn raad, in alle goede werken, naar Zijn grote geduld, Zijn genade en lankmoedigheid, onophoudelijk weer op de rechte plaats gezet, opdat wij, hoe ziek ook, als een gezond mens, in Christus Jezus mogen gewandeld hebben in Zijn raad, zoals ook Jona daarin gewandeld heeft, niettegenstaande hij een anderen weg heeft willen gaan.

Want daartoe hebbe God het gedaan, opdat wij Zijn wil mogen gedaan hebben. En wat is nu Zijn wil, mijn Geliefden? Wij lezen Jesaja 53:10: "Als zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, en het welbehagen des Heeren zal door zijn hand gelukkiglijk voortgaan." Nu is het Zijn welbehagen, dat wij het leven en de overvloed hebben, dat wij overwinnen en alles beërven, dat wij Zijn erfgenamen en mede-erfgenamen van Christus zijn, opdat wij Zijn heerlijkheid aanschouwen en in zijn en Gods heerlijkheid voor eeuwig zullen opgenomen zijn. Met andere woorden: Het is des Vaders welbehagen, om ons het Koninkrijk te geven. Het is Zijn welbehagen, om ons te handhaven als de meesterstukken van Zijn hand, van de macht van Zijn genade. Hoe zou dit echter de duivel kunnen behagen, hoe dengenen, die van de wereld zijn, en hoe kan het onszelf behagen, ons, die zo bezwaarlijk geloven kunnen, om door allerlei moeilijke wegen te moeten gaan naar Kanaän, om door een woestijn door te moeten, welke God naar zijn wijsheid verkozen heeft, opdat ons de vijanden niet weer naar Egypte jagen hoe kan het ons behagen, dag bij dag met vijanden te moeten worstelen, die God de één voor de ander verdrijft, opdat deze wilde dieren ons niet verslinden. Hoe bezwaarlijk ook, nochtans moet Gods wil gedaan zijn, Hij wil Zijn welbehagen met ons bereiken. Zo moet het dan met ons door allerlei bezaaide en onbezaaide landen heen, opdat wij naar Kanaän komen; zo hebben wij dan ook voortdurend met duivel en wereld, met vlees en bloed te strijden. Wij hebben hier geen blijvend stad, wij zoeken de toekomstige, daarom moeten wij voorwaarts, het land der ruste moet bereikt worden, dat is immers Gods wil: onze zaligheid; nu, dat wij Gods wil gedaan hebben, dat wij deze zaligheid verkregen hebben, de goede strijd gestreden, het geloof behouden hebben, opdat wij de voor ons weggelegde kroon der gerechtigheid ontvangen, dat is Gods wil.

Dat is bijgevolg hetgeen ons wordt toegebeden: dat God gedurig ons, ontwrichte leden, op de rechte plaats gebracht hebbe in het wandelen in Zijn raad, opdat wij zo het einddoel bereikt hebben: gekroond te zijn op de dag van Christus, en tot Hem te worden ingeleid met vreugde en blijdschap in Zijn eeuwig paleis. *Ja Amen!* God doe het Zelf, want het is een zware en onmogelijke zaak, om zich hier door te slaan door de Rode Zee, door de woestijn, en eindelijk nog door de Jordaan. Daarom wordt ons ook verder door de

Apostel toegebeden: "En werke in u, wat voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus." Voor: "En werke", lees ik in het Grieks: "Tot stand brengend." Dat is een zeer troostrijke toebidding, dat wij weten en verstaan, vanwaar het komt, dat wij in zo'n strijd, welke in ons en om ons heen is tegen het welbehagen Gods, dat wij de zaligheid beërven, dat wij leven en overvloed hebben, dat wij niet onderliggen, maar steeds de overhand behouden, zodat wij aan het einde Zijn wil gedaan hebben; dat wij weten: God brengt het tot stand, wat voor Hem welbehaaglijk is. Hij brengt het tot stand, dat wij door de Rode Zee komen; dat wij de Egyptenaars, die wij gezien hebben, in eeuwigheid niet wederzien. Hij brengt het teweeg, dat wij op de weg uit Zijnen rotssteen gedrenkt worden; dat wij verzadigd worden met Zijn hemelbrood; dat het ons Tenslotte aan niets ontbroken heeft. Hij brengt het tot stand, dat Amalek ons niet verslindt, dat de vurige slang ons het leven niet beneemt, dat ons de onoverwinnelijke steden en Enakskinderen niet zo gevaarlijk voorkomen. Hij brengt het teweeg, dat wij een Tabernakel hebben, een eeuwige troost tegen oude zonden en nieuwe nood, dat onze hoop bij ons levend gehouden wordt. Hij brengt het tot stand, dat wij droogvoets door de Jordaan komen. Hij brengt het teweeg, dat wij in het land van melk en honig inkomen, juist dan, als de rijpe vrucht op het veld staat. Ja, al het voor Hem welbehaaglijke, dat wij koninklijk doorkomen als vorsten Gods, dat wij vorstelijk Zijn raad gediend hebben, en voorts alles beërven, Hij brengt het tot stand.

En dat doet Hij *in* ons, of *aan* ons, zoals sommige Griekse handschriften", in ulieden, en andere "ullieden" hebben. Wij zullen nu beide nemen: Want *in* ons onderhoudt Hij het geloof aan zijn waarheid, de liefde tot Zijn Naam, de hoop van Zijn heerlijkheid; want al wat uit God geboren is, heeft een zaad in zich, dat altijd met de daaruit spruitende plant en vrucht naar God opwast; want het wil vrij ademen, en licht en lucht hebben. En *aan* ons, dat is "voor ons", brengt Hij alles wat voor Hem welbehaaglijk is tot stand, zo zelfs, dat het letterlijk vervuld wordt: *Hij geeft het Zijn beminden in de slaap, daarom is het te vergeefs, dat men vroeg opstaat, laat opblijft en brood der smart eet.*

Maar nu moeten wij ook weten, dat wij zulke heilige mensen niet zijn, alsof God dat om onzentwil zou doen, als had Hij ons nodig, als ware Hij zonder ons niet volzalig. Daarom staat er in de toebidding bij: *door Jezus Christus.* Wij zien daaruit, dat God het alles om Zijns grote Naams wil doet, opdat Hij eeuwig verheerlijkt zij; dat Hij het alles doet om Zijns Gezalfden wil, en door deze Gezalfde, Die ook onze Behouder is. Door Jezus Christus stelt God alles bij ons daar, wat voor Hem welbehaaglijk is. Hoe zou God Zich ook anders kunnen ophouden met ons zondige mensen, die zo bezwaarlijk, ja uit onszelf nimmer geloven, maar veelmeer wederspanning zijn en Zijn wil en raad, ook alle goede werk van God steeds in de weg staan. Veeleer verdienen wij vanwege de hardheid van onze harten dagelijks Zijnen toorn. Jezus Christus is echter het middel en ook de Middelaar, door wie God al datgene bij ons teweegbrengt, wat in zijn ogen welbehaaglijk is.

IV.

Dit laatste moet echter des te meer moed geven u, die geen goede werken, zelfs niet één enkel waar werk bij u vindt, opdat gij u geheel aan de genade overgeeft en uzelf loslaat, als ook alle goede werken en vruchten, welke u nochtans zo graag in uw hand zou willen zien. Want doet God het door Jezus Christus, zo doet Hij het niet door ons, maar door Hem maakt Hij het, *dat wij Zijn raad Hem welbehaaglijk dienen*, en de zaligheid beërven.

- Zo doet Hij het dus, *omdat Hij de God des vredes is*, die God, Die gezegd heeft: Ik zal vrede bestellen. En wij kunnen geen vrede hebben, Zolang wij niet met Zijn Geest verzegeld worden. Wij worden echter met Zijn Geest verzegeld, als Hij onze gang naar Zijn welbehagen heeft. Daarom, dewijl Hij een God des vredes is, Die wil, dat wij goedsmoeds en liefelijk getroost zullen zijn, brengt Hij ons van onze wegen af, en leidt ons aan zijn hand in zijn wegen.
- Verder doet Hij het, *omdat Hij de grote Herder der schapen uit de doden heeft wedergebracht*; want wij zijn dwalende schapen en zien op onze weg, en zijn ook te dood, om de wegen des levens te kennen of te willen. Jezus Christus echter is de goede Herder van Zijn schapen, de grote Herder, de waarachtige,

enige Herder, Die Zijn leven voor de schapen gesteld heeft; de wolven, die de schapen graag verscheuren zouden, hebben Hem verscheurd, en Hij gaf Zich over, uit liefde voor de schapen. Daarom heeft God Hem ook uit de doden wedergebracht. Dat heeft God ter liefde van ons gedaan. Zo ligt dan nu ook bij God een macht in de opstanding van deze grote Herder, dat de wolven geen van Zijn schapen zullen hebben, maar dat Hij ze allen wel zal weten te weiden in grote rust, in liefelijke weide, op groen gras, en ook zal weten te leiden in Zijn stal. En hoewel wij uit en van onszelf door onze dood geheel en al ongeschikt zijn voor deze stal, zo zal die dood toch niet in ons leven, maar Zijn leven zal in ons leven, opdat wij nochtans gezond en vrolijk huppelende in de stal komen zullen.

- God doet het bovendien, omdat Hij deze Herder van de doden heeft wedergebracht *in een bloed van een eeuwig testament*. Anders bleven de dieren, in wier bloed een verbond gemaakt werd, dood; hier echter hebben wij een Lam, in welks bloed een eeuwig verbond gemaakt werd, een verbond zonder voorwaarden, een verbond, waarbij gezegd wordt: "Eis van Mij, doe uw mond wijd open; op grond van het verbond Mijner trouw bent u eeuwig de Mijn en Ik voor eeuwig de uwe, u zult alles beërven, en Ik zal uw God zijn, en u zult Mijn zonen en dochteren zijn." En nadat God dit eeuwig verbond in het bloed van het Lam had bezworen, nam het Lam weer het leven aan, en hebben wij dus een eeuwig levenden Borg, dat dit verbond wel blijven zal, zoals het is: *een verbond in alles wel geordineerd*.

Nu, omdat God zo'n God is, een God des vredes, en omdat Hij dat alles gedaan heeft, de grote Herder der schapen uit doden heeft wedergebracht, zo kan en zal Hij het ook alles op geen andere wijze bij ons daarstellen, wat voor Hem welbehaaglijk is, dan door deze Borg en grote Herder van Zijn schapen. En zo hebben wij dan hier de vaste waarborg, dat Hij dat alles bij ons daarstelt en daarstellen zal, dat wij koninklijk, vorstelijk doorkomen en alles beërven, want God heeft in het bloed Zijns Zoons geen veranderlijk verbond gemaakt, maar een eeuwig verbond.

Dewijl deze dingen zo zijn, zo hebbe Hij alléén en steeds alle eer, Hij, onze grote God en Zaligmaker, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Hem zij alléén de eer, van eeuwigheid tot eeuwigheid, daarvoor, dat Hij Zijn welbehagen door Jezus Christus bij ons daarstelt. Nu weet gij, waar u het zoeken moet, dat u bij de genade volhardt en de wil van God gedaan hebt, dat is, niet bij uzelf, maar bij de Heere, zoals Hij het alles volmaakt heeft in, en alles doet door Jezus Christus; en zoekt u het daar, namelijk bij God, zo zult u ervaren, welk een macht de macht van Zijn opstanding is. De Apostolische toebidding hebbe u van uzelf afgebracht en geve u moed en vrijmoedigheid midden in uw dood, tot God te schreeuwen, en met bidden en smeken aan te houden, opdat Hij het ook bij u doe, wat de toebidding betuigt. Ja, Hij hebbe het gedaan, Wiens Naam Ontfermer is. AMEN

Uitgesproken te Elberfeld 11 April 1847 's voormiddags.